

Svar på skriftligt spørgsmål om en kombinationsförsäkring för själv-anställda och oregebundet anställda

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 134/2022 rd undertecknat av riksdagsledamot Outi Alanko-Kahiluoto /gröna:

När och hur inför regeringen den kombinationsförsäkring som utlovats?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

En persons arbete bedöms i systemet med utkomstskydd för arbetslösa enligt bestämmelserna om löntagare eller företagare i lagen om utkomstskydd för arbetslösa (1290/2002). Enligt 3 § i lagen om pension för företagare (1272/2006) avses med företagare en person som utför förvärvsarbete utan att härvid stå i arbetsavtalsförhållande eller i tjänsteförhållande. En sådan person betraktas också som företagare i systemet med utkomstskydd för arbetslösa. Om det inte är fråga om arbete som utförts i ett arbets- eller tjänsteförhållande eller som företagare, bedöms arbetet enligt bestämmelserna om sysselsättning i s.k. eget arbete enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa. Till exempel att arbeta och få ett stipendium avsett för levnadskostnader är en form av sysselsättning i eget arbete.

Arbets- och näringsbyrån bedömer om företagsverksamhet eller sysselsättning i eget arbete är på heltid. Om den arbetsmängd som företagsverksamheten eller det egna arbetet kräver är så stor att den utgör ett hinder för att ta emot heltidsarbete, tolkas sysselsättningen som huvudsyssla. En arbetssökande som sysselsätts som företagare eller i eget arbete är inte arbetslös enligt lagen om utkomstskydd för arbetslösa, om han eller hon utan avbrott sysselsätts som företagare eller i eget arbete på heltid i mer än två veckor.

Både när det gäller löntagare och företagare grundar sig den inkomstrelaterade dagpenningen på den inkomst som omfattas av en försäkring under den tid arbetsvillkoret gäller. Enligt den gällande lagen om utkomstskydd för arbetslösa kan lönearbete och företagsverksamhet som utförts parallellt inte räknas in i arbetsvillkoret för arbetslöshetsdagpenning.

Enligt regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering utreds metoder för att samordna företagarnas sociala trygghet och olika inkomstformer och förbättra pensionsskyddet. Försäkring av företagare- och löneinkomster och fastställandet av dagpenningen i dessa situationer ska reformeras i riktning mot en kombinationsförsäkring.

Regeringen beslöt i samband med åtgärdshelheten gällande sysselsättningen den 11 februari 2022 att förnya arbetsvillkoret som är en förutsättning för löntagares arbetslöshetsdagpenning, så att arbetsvillkoret bestäms enligt det månatliga inkomstgränsvillkoret (844 euro enligt 2021 års nivå) och arbetsvillkoret kunde även tjänas in i perioder på 0,5 månader. Beredningen av regeringspropositionen har inletts och avsikten är att den ska överlämnas till riksdagen i samband med budgetpropositionen för 2023. Löntagares arbetsvillkor måste bli inkomstbaserat för att en kombinationsförsäkring ska vara tekniskt genomförbar.

Ibruktagandet av en egentlig kombinationsförsäkring skulle fortsättningsvis bland annat förutsätta att man hittar en lösning på frågor som gäller finansieringen av den. I en promemoria om kombinationsförsäkring 2018 föreslogs att finansieringen av kombinationsförsäkringen ska grunda sig på de nuvarande mekanismerna för finansiering av inkomstrelaterad dagpenning för löntagare och företagare. Då skulle socialförsäkringsavgifterna som helhet kunna uppgå till upp till 30–35 procent av företagsverksamhetens inkomster. Den höga avgiftsnivån i kombination med det låga förtjänstskyddet när inkomsterna före arbetslösheten har varit låga, skulle göra fördelarna med kombinationsförsäkringen osäkra.

Kalkylmässigt skulle det vara möjligt att lindra problemen med finansieringen och försäkringens pris med statligt stöd i finansieringssystemet. Om staten finansierar tilläggskostnaden för kombinationsförsäkringen, skulle utgifterna statistiskt öka med cirka 20 miljoner euro per år. Kalkylen grundar sig på ett stort antal antaganden som statens deltagande i finansieringen skulle kunna förändra avsevärt på grund av den statliga finansieringens pådrivande effekter. Beroende på hur den genomförs kan ökningen av förmånsutgiften gå upp betydligt jämfört med vad som uppskattats. Regeringen har inte i sitt program reserverat pengar för att genomföra en kombinationsförsäkring där finansieringsmekanismerna ändras.

Statsrådet har genom sitt beslut av den 19 mars 2020 tillsatt en parlamentarisk kommitté för att förnya den sociala tryggheten. Det är motiverat att fortsätta utredningen av en kombinationsförsäkring i den parlamentariska kommittén.

Helsingfors 5.4.2022

Social- och hälsovårdsminister Hanna Sarkkinen